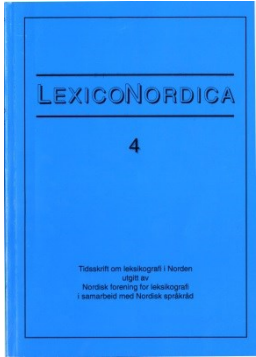

LexicoNordica

Forfatter:	Jette Pedersen	
Anmeldt værk:	B. Kjærulff Nielsen. 1995. <i>Engelsk-Dansk Ordbog</i> . Gyldendals store røde ordbøger. København: Gyldendalske Boghandel, Nordisk. <i>Engelsk-dansk ordbog</i> . Munksgaards store ordbøger. København: Munksgaard, 1996.	
Kilde:	LexicoNordica 4, 1997, s. 223-240	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Jette Pedersen

B. Kjærulff Nielsen: *Engelsk-Dansk Ordbog*. Gyldendals store røde ordbøger. København: Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S 1995, DKK 1.200,-.

Engelsk-dansk ordbog. Munksgaards store ordbøger. København: Munksgaard 1996, DKK 695,-.

1. Omtekst

1.1 Kjærulff Nielsen

Der er for B. Kjærulff Nielsen *Engelsk-Dansk Ordbog* (i det følgende KjN) tale om den 5. udgave af opslagsværket i serien af Gyldendals store røde ordbøger. Ud over engelsk-dansk lemmaliste indeholder ordbogen de tre komponenter Forord, Udtale og Tegn og forkortelser, alle i forteksten.

I forordet, som er på bare seks linier, savnes især oplysning om ordbogens intenderede målgruppe, brugsfunktioner og forudsatte brugerforudsætninger, et tilbageskridt i forhold til 2. udgaven, som i det mindste berørte emnet, idet ordbogen i henhold til forordet var tænkt som "et hjælpemiddel til forståelse og oversættelse af moderne litterært og fagligt engelsk og amerikansk stof." Yderligere savnes der i den foreliggende udgave oplysning om ordbogens empiriske basis. Omend alt for lidt konkret, må 2. udgaven også på dette punkt betegnes som havende været mere informativ, jvf. følgende citat fra forordet: "Til grund for udarbejdelsen ligger et stort ordmateriale, der er indsamlet og bearbejdet gennem de seneste år." Herudover nævnes "værdifuldt materiale fra Vinterberg og Bodelsens Dansk-engelsk Ordbog [...] ligesom talrige specialordbøger, håndbøger og trykte og utrykte ordlister". Af kollegiale hensyn og af hensyn til brugerne, som bør gives en mulighed for at bedømme ordbogens baggrund og oplysninger, burde det have været ekspliciteret hvilke specialordbøger, håndbøger og ordlister, der er tale om. Endelig indeholder hverken tidligere udgaver eller den foreliggende udgave oplysning om antallet af lemmata, men den aktuelle ordbog er med sin 3-spaltede 1.240 sider lange lemmaliste absolut at betegne som en maksimerende ordbog. Hver side har 83 linier a ca. 120 tegn, i alt ca. 12.350.000 tegn. I henhold til forordet er der til den foreliggende udgave "tilføjet 3.000 opslagsord og foretaget nogle rettelser", hvoraf må udledes, at

ordbogen, med de nævnte ændringer, er et genoptryk af 4. udgave. Ikke mindst for ejere af denne ville en redegørelse for den empiriske basis for de omtalte tilføjelser og rettelser være nyttig information i forbindelse med en vurdering af behovet for at investere DKK 1.200 i en ny udgave. Er de fx korpusbaserede? Og ud fra hvilke kriterier er selektion af tekster til og ekstrahering af informationer fra tekstkorpus i givet fald sket? I øvrigt må man som bruger efterhånden blive noget betænkelig ved den stadige opdatering af KjN, når det fx kan konstateres, at *tonne* = metric tonne = 1.000 kg og dermed = dansk ton her flere dekader efter, at England gik over til metersystemet, stadig ikke er kommet med.

Fortekstens fortegnelse over de i lemmalisten anvendte tegn og forkortelser tager højde for ca. 80 diatekniske markeringer. En gennemgang af omkring tre hundrede tilfældigt udvalgte artikler afslører dog ikke mindre end otte markører, som ikke optræder i forkortelseslisten. Det drejer sig om *baseball*, *cricket*, *football*, *golf*, *microscopy*, *philately*, *radar* og *statistics*. En årsag hertil kunne være, at de omtalte markører ikke anvendes i forkortet form, men derimod skrevet helt ud. Men hvis dette er forklaringen, hvorfor findes da ligeledes ikkeforkortede markører som *forestry* og *needlework* i forkortelseslisten? Desuden er der ved gennemgangen fundet et eksempel på en markør, som, til trods for at den optræder i forkortet form, heller ikke er forudset i forkortelseslisten. Det drejer sig om (*rhet.*) til lemmaet *meed*. Foruden på manglende gennemarbejdelse tyder sådanne lakuner på manglende hensyntagen til køberne/brugerne, der som et minimum må kunne forvente pålidelig information om, hvilke emner ordbogen intenderer at behandle – og helst også i hvilket omfang. Bortset fra eksempler som *urmagerkunst* og *atomkrig(sførelse)* forekommer de i forteksten forudsete emnemarkører for langt størstepartens vedkommende relevante for en almen sprogordbog, således at forstå, at de kan forventes at indgå i eller have relation til dagliglivets foreteelser. I flere tilfælde må man dog undre sig over, hvilke overvejelser der kan have ligget til grund for den indbyrdes afgrænsning mellem de forskellige fagområder. Hvorledes fx afgrænse *RC* (= Roman Catholic) i forhold til *religion*? Og *lægevidenskab* i forhold til *patologi*? For ikke at tale om *arkitektur* og *bygningsvæsen*, *byggeri*, *bygningsingeniørarbejde* samt *tømrer-* og *snedkerudtryk*, som alle er forudsete markører. Den udførlige sondring taget i betragtning forekommer det overraskende, at lemmata som *board ceiling* (= bræddeloft), *boarding* (= bræddebygning, -beklædning; træklædning), *breastsummer* (= portdrager; overligger (over mur)), *dado* (= brystpanel; nederste [flise-, panelklædte] del af væg; sokkelflade [af søjle etc.]), *structure* (= bygningsmåde, byggemåde; konstruktion ... bygning) og *stucco* (=

(mur)puds; stuk; stukkatur) alle optræder uden markering. Der kan i det hele taget konstateres en noget lemfældig omgang med markører, jvf. fx *chlorosis*, som er ledsaget af to markører, *med.* og *bot.*, mens det tilsvarende adjektivale lemma *chlorotic* er umarkeret. Ligeledes umarkerede er fx *bequeath* (= testamentere) *body corporate* (= juridisk person), *causation* (= årsagssammenhæng), *legitimacy* (= ægtefødsel) og *perjury* (= mened) (alle lemmatiseret i Nielsen eng-da), til trods for at markøren *jur.* (= juridisk) er forudset i forkortelseslisten. Og hvorfor er forkortelser som lemmata som fx *blvd* (= boulevard) og *dld.* (= delivered) ikke forsynet med den ligeledes forudsete markering *abb.* (= abbreviation).

Som nævnt oplyses der i forordet til 5. udgave intet om intenderede brugere og brugsfunktioner, mens 2. udgave i henhold til forordet intenderede at yde hjælp i forbindelse med L2 tekstreception og L2-L1 oversættelse. Dette skal her antages også at være tilfældet med den foreliggende udgave. Da ordbogens primære målgruppe dermed vil være danske modersmålsbrugere, forekommer det inkonsekvent, at ordbogens metasprog er engelsk. Således er alle i forkortelseslisten forudsete diatekniske markører – med undtagelse af *edb.!* – på engelsk, jvf. fx *veaw.* (= vævning). Det skal tilføjes, at det afsluttende punktum i *edb.* hverken er min eller Dansk Retskrivningsordbogs opfindelse.

I fortekstens fortegnelse over tegn og forkortelser forudses ni sproglige markeringer, nemlig *coll.* (= daglig tale), *derog.* (= nedsættende), *euph.* (= eufemistisk), *iron.* (= ironisk), *joc.* (= spøgende), *lit.* (= litterært, bogligt), *rhym-S* (= rhyming slang), *S* (= slang) og *vulg.* (= vulgært). Der savnes her en markering af formel sprogbrug. Hertil kommer en række diatopiske markører foruden de diakrone *gld.* (= gammeldags), *archaic* (= arkaisk) og *obs.* (= forældet, gammeldags). Ud over at der altså også her kan konstateres inkonsekvens med hensyn til metasprog, undrer man sig over forskellen mellem gammeldags = *gld.* og gammeldags = *obs.*

1.2 Munksgaard

Til forskel fra KjN er der for Munksgaard Engelsk-dansk ordbog (i det følgende Munksgaard) tale om en første udgave. Ud over en fortegnelse over lydskrifttegn på omslagets inderside omfatter omtæksten indholdsfortegnelse, forord, brugervejledning plus en fortegnelse over redaktionelle forkortelser, termer og tegn, alle i forteksten. Desuden findes i bagteksten en mål- og vægtangivelse.

Om den empiriske basis hedder det i forordet, at ordbogen med hensyn til det engelske materiale er baseret på 1990-udgaven af The

Concise Oxford Dictionary, en af de få tilbageværende af de større monolingvale engelske betydningsordbøger, som endnu ikke er baseret på et elektronisk læsbart tekstkorpus. I betragtning af at Munksgaard udkom midt i november 1996, kunne man have forventet en opdatering i forhold til 9. udgaven fra 1995. Munksgaards lemmabestand er på godt 90.000, hvortil kommer "en række idiomatiske udtryk og faste vendinger [...] nye ord og forkortelser samt visse institutions- og geografiske navne, såfremt disse er forskellige i engelsk og dansk", jvf. forordet. Hvad "en række ..." dækker over afsløres på smudsslagets bagside: Det drejer sig om godt 46.000. Den alfabetiske ordbogsdel er på 1.745 sider a 3 spalter. Hver side er på 59 linier a ca. 100 tegn, i alt ca. 10.295.500 tegn, eller omkring 2 millioner tegn mindre end KjN. Ud over at dække engelsk og amerikansk almensprog intenderer Munksgaard at medtage faglige, tekniske og videnskabelige termer i det omfang, de optræder i aviser, ugeblade, tidsskrifter, radio og tv. Ordbogen henvender sig til "brugere fra gymnasieniveau og opefter, studerende og lærere samt alle, der har brug for engelsk i deres faglige arbejde". Selv om denne oplysning naturligvis er bedre end ingenting, jvf. gennemgangen af KjN ovenfor, må den dog stadig betegnes som en noget komprimeret fremstilling, når det drejer sig om en ordbogs redegørelse for sin intenderede målgruppe, sine brugerforudsætninger og brugsfunktioner. Munksgaard må antages især at henvende sig til danske modersmålsbrugere, idet en englænder næppe umiddelbart ville vælge at støtte sig til en bilingval engelsk-dansk ordbog, når han "har brug for engelsk i deres faglige arbejde". Antagelsen understøttes af brugervejledningen og fortegnelsen over anvendte forkortelser m.v., idet sproget her udelukkende og konsekvent er dansk, sammenlign gennemgangen af KjN ovenfor. Det er dog ikke svært at forestille sig forskellige brugssituationer, hvor også udenlandske, engelsktalende brugere kunne få behov for at konsultere en engelsk-dansk ordbog. Af hensyn til disse burde i det mindste komponenten Redaktionelle forkortelser, termer og tegn være forsynet med en angivelse af de engelske ækvivalenter til de forudsete danske markeringer. Formuleringen i forordet om, at ordbogen henvender sig til alle, der har brug for engelsk i deres *faglige* arbejde giver anledning til at formode, at Munksgaard ud over almensproglige også intenderer at yde hjælp i forbindelse med fagsproglige funktioner. Med den nævnte begrænsning til aviser, ugeblade, tidsskrifter, radio og tv forekommer den empiriske basis herfor dog for en umiddelbar betragtning teksttypologisk alt for snæver.

Der tages i Redaktionelle forkortelser, termer og tegn højde for omkring 180 diatekniske markeringer, eller ca. 100 flere end hos KjN, jvf. dog ovenfor vedr. anvendte men ikke forudsete markører i KjN.

Man bemærker særligt ordbogens efter forkortelseslisten at dømme særligt høje prioritering af udtryk fra sportens verden. Ud over *sport* som selvstændig markør forudses således *baseball*, *bjergbestigning*, *boksning*, *bowling*, *brydning*, *bueskydning*, *cricket*, *fodbold*, *amerikansk fodbold*, *fægtning*, *golf*, *gymnastik*, *hockey*, *ishockey*, *motorsport*, *ridning*, *rosport*, *skisport*, *skøjteløb*, *spejdersport*, *svømning* og *tennis*. Eksempler på mere eksotiske markeringer er *alkymi*, *fæstningsværker*, *hasardspil*, *musikalsk klokkringning* og *kosmetik*, ligesom også slægtsforskere og spiritister skulle kunne få glæde af ordbogen. Herudover tager Munksgaard højde for en række fagområder, som ikke findes, eller i hvert fald ikke findes ekspliciteret, hos KjN, fx *antropologi*, *beklædning*, *børs*, *elektronik*, *filologi*, *fødevarer*, *industri*, *leksikografi*, *logik* og *ornitologi*. Især til glæde for gymnasieenholdsvis universitetsfaget oldtidskundskab og klassisk filologi er der taget grundigt højde for antikken, således med *antik* (= vedr. oldtiden), *græsk antik*, *græsk historie*, *græsk mytologi*, *romersk antik*, *romersk historie*, *romersk mytologi* og minsandten om der ikke også findes en selvstændig markør for *græsk* og *romersk antik*.

Munksgaard fortjener ros for sin 4 1/2 sider lange brugervejledning, som ud over at redegøre for det anvendte alfabetiseringsprincip også giver en introduktion til ordbogsartiklernes opbygning. Vejledningen, der er skrevet i et letforståeligt sprog, må betegnes som en betydelig forbedring, ikke blot i forhold til ingenting, jvf. gennemgangen af KjN ovenfor, men også i forhold til de ofte meget lange og til det uoverskuelige grænsende vejledninger i flere monolingvale engelske betydningsordbøger. Brugervejledningen er dog ikke helt udtømmende, jvf. fx nedenfor under gennemgangen af ækvivalentpositionen, ligesom der savnes en redegørelse, i form af konkrete skematiske fremstillinger, for den strukturelle opbygning af de enkelte ordbogsartikler, herunder hvilke oplysningstyper der kan findes i hvilke artikelkomponenter: "En væsentlig fordel ved sådanne skematiske fremstillinger er, at man umiddelbart får et præcist indtryk af, hvordan en konkret ordbogsartikel er opbygget. Det er derfor ikke nødvendigt at slå op i ordbogens ordliste(r) for at se de konkrete ordbogsartikler. En anden fordel er, at en sådan konkret skematisk fremstilling klart illustrerer de grafiske midler, der anvendes i ordbogsartiklerne. Denne fremgangsmåde ved præsentationen af artikelstrukturer er både pladsbesparende og en praktisk måde, hvorpå man i letforståelig form kan præsentere ofte indviklede strukturelle sammenhænge. Dette betyder dog ikke, at konkrete skematiske fremstillinger kan stå alene. "De skal [...] ledsages af en forklarende tekst." (Nielsen 1994:181). Kommenterede konkrete ordbogsartikler som eksempler til efterfølgelse findes i fx Cobuild: Guide to the Dictionary Entries, Longman Language Activator:

Explanatory page og ALD: Key to Entries samt i reklamebrochuren "BEST BUY! den største (sic) ordbog mellem engelsk og dansk", som omhandler – Munksgaard Engelsk-dansk ordbog!

2. Den alfabetiske ordbog: en sammenlignende gennemgang

Begge ordbøger lemmatiserer leksemer, herunder ordgruppeleksemer, uregelmæssigt dannede grammatiske ord, fx *genera*, *went* og *better*, forkortelser samt orddele, herunder affikser. Der er foretaget kontrolopslag på i alt 38 af de præfikser, som er behandlet i Quirk et al., nemlig *a-/an-*, *anti-*, *arch-*, *be-*, *bi-*, *co-*, *contra-*, *counter-*, *de-*, *demi-*, *dis-*, *ex-*, *extra-*, *hyper-*, *in-*, *inter-*, *mal-*, *mini-*, *mis-*, *multi-*, *neo-*, *non-*, *pro-*, *out-*, *over-*, *palaeo-*, *poly-*, *post-*, *pre-*, *pseudo-*, *re-*, *semi-*, *sub-*, *super-*, *sur-*, *trans-*, *un-* og *under-*. I betragtning af at affikser udgør en så uproduktiv gruppe, som tilfældet er, forekommer det overraskende, at hele seks ikke har kunnet slås op i KjN. Det drejer sig om så hyppigt anvendte præfikser som *be-*, *de-*, *dis-*, *mal-*, *post-* og *sur-*. Munksgaard lemmatiserer samtlige 38, ligesom den leksikografiske behandling er betydeligt mere receptions- og produktionsfremmende, jvf. følgende eksempel med *co-* fra henholdsvis Munksgaard og KjN:

co- [...] *præfiks* **1.** danner sb i betydn: fælles, med-, sam-, (fx *co-author*; *coequality*) **2.** danner adj og adv i betydn: gensidig, indbyrdes (fx *co-belligerent*; *coequal(ly)*) **3.** danner vb i betydn: sammen med en anden *el* andre (fx *cooperate*; *co-author*) **4.** (*mat*) **a)** om komplementvinkel (fx *cosine*) **b)** komplement til (fx *co-latitude*; *coset*)

co- [...] (*prefix*) med- (fx *author*; *editor*; *founder* stifter); *heir* arving; *manager* direktør; *worker*); sam- (fx *existence* eksistens); fælles

Lemmata er i begge ordbøger sat med fede typer, udtrykket til venstre og ordnet strengt alfabetisk efter bogstav-for-bogstav metoden. Mens lemmalisten i Munksgaard er glatalfabetisk, er den i KjN nichealfabetisk med nichelemmata ordnet i klyngeform. Den derved sparede plads er dog ofte på bekostning af overskueligheden, jvf. følgende uddrag fra henholdsvis KjN og Munksgaard:

constrict [...] *vb.* **1.** snøre sammen, indsnøre; snære. **2.** indsnævre **3.** (*inhibit*) hæmme. **constricted** [...] *pp., ad.* **1.** sammensnøret. **2.** snæver; indsnævret **3.** (*bot.*) ~ *siliqua* ledskulpe. **constricting snake** kvælerslange. **constriction** [...] *sb.* **1.** sammensnøring. **2.** (*med.*) konstriktion; ~ *of the chest*

trykken for brystet. **3.** indsnævring; hindring. **4.** snæverhed (*fig.*). **constrictor** [...] *sb.* **1.** (*anat.*) //, snøremuskel. **2.** *zo.* kvælerslange

constrict [...] *vt* **1.** snøre sammen, indsnøre, indsnævre **2.** (*biol*) sammentrække, konstringere (*organisk væv*).

constricted [...] *adj* **1.** sammensnøret **2.** (*med*) sammentrukket, konstringeret **3.** snæver, indsnævret

constriction [...] *sb* **1.** sammensnøring **2.** (*med*) sammen-trækning, konstriktion **3.** indsnævring, indsnøring

constrictive [...] *adj* **1.** (*med*) sammensnørende **2.** indsnævrende

constrictor [...] *sb* **1.** (*zo*) kvælerslange **2.** (*anat*) snøremuskel, sammensnører, constrictor.

Homografer er i Munksgaard adskilt med et løftet arabertal efter lemmaet:

signal¹ [...] *sb*

signal² [...] *attrib adj*

signal³ [...] *v*

mens homografi i KjN er markeret med et forudgående romertal:

I **signal** [...] *sb.* II **signal** *vb.*

III **signal** [...] *adj.*

Da det er gennem lemmaet, brugeren finder frem til den ønskede ord-bogsartikel, bør dette ikke, som hos KjN, ledsages af forudgående markeringer m.v. I øvrigt undrer man sig over, hvorfor verbet *signal* i KjN optræder som nichelemma til det nominale nicheindgangslemma, mens *signal* som adjektiv har selvstændig lemmastatus.

Efter lemmaet følger i begge ordbøger en udtaleangivelse til lemmaet i skarpe klammer. Med undtagelse af flerordsforbindelser er de engelske lemmata i begge ordbøger som hovedregel forsynet med oplysning om ordklassetilhørsforhold og uregelmæssig fleksion. Munksgaard er, hvad denne komponent angår, generelt betydeligt mere informativ end KjN, jvf. følgende eksempel med det verbale lemma *can* fra henholdsvis Munksgaard og KjN:

can² [...] *hjælpe*v (3. pers sg *præs can*; *præt could* [...]) (fulgt af *inf* uden *to*, også *absol*, kun i *præs* el *præt*) **1. a** ...

III **can** [...] *vb. pret. could* 1. ...

Hos Munksgaard, men ikke i KjN, anføres desuden konsonantfordobling og ændring af *-y* til *-ie* ved deklination af substantiver/adjektiver og konjugation af verber:

hostility [...] *sb (pl -ies)*

hot¹ [...] *adj (hotter, hottest)*

focus² [...] *v (focused, focusing el focussed, focussing)*

Til trods for at der i forkortelseslisten er taget højde for oplysning om transitivitet i forbindelse med verbale lemmata, er denne angivelse i KjN undtagelsen, ikke reglen. Således er lemmaet *join* alene markeret *vb.*, hvorefter de seks betydningsnumre behandles uden nogen form for grammatisk oplysninger. Til sammenligning er *join* i Munksgaard markeret med *v* for verbum, hvorefter samtlige, her otte, delbetydninger er ledsaget af en transitivitetsangivelse (*tr* eller *intr*). Herudover medtager Munksgaard, men igen ikke KjN, en række syntaktiske oplysninger, herunder fx valens i forbindelse med verbale lemmata, numerus i verbet i forbindelse med nominale lemmata m.v.:

signal² [...] *attrib adj*

signal³ 2. *tr a* (ofte fulgt af *to* + inf)

purify [...] *vt (-ies, -ied)* (ofte fulgt af *of, from*)

pulse² [...] *sb (m verbet i sg el pl)*

KjN markerer ikke utællelighed i forbindelse med utællelige nominale lemmata, hvilket, hvor indikeret denne oplysning end måtte være, må anses for mindre vildledende end Munksgaard, som giver denne oplysning inkonsekvent, sammenlign *advice*, som er ledsaget af markøren *utælleligt*, mens fx *adhesion*, *furniture* og *information* alle er umarkerede. Vedrørende behovet for og forslag til markering af (u)tællelighed i forbindelse med utællelige nominale lemmata og nominale lemmata med dobbelt tilhørsforhold se Pedersen (1995:130–139).

Efter den grammatisk angivelse til det engelske lemma følger den danske ækvivalent henholdsvis de danske ækvivalenter. Hvor der til et lemma er mere end én ækvivalent er disse i Munksgaard anført efter betydningsområde markeret med arabertal, idet der igen kan være foretaget en underinddeling markeret med små bogstaver, hvis betydningsvarianterne ligger tæt op ad hinanden og må betragtes som underbetydninger inden for det samme betydningsområde, jvf. brugervejledningen. Normalt anføres "den almindeligste betydning i normalsproget før overført sprogbrug og fagsproglige betydninger". Princippet

forklares ikke i KjN, men den samme praksis kan ses anvendt, med den formelle forskel at overført betydning her er anført sidst i artiklen. Der kan dog hos Munksgaard optræde ganske mange forekomster af "den almindeligste betydning i normalsproget", jvf. følgende eksempel med verbet *defile*:

defile² [...] *vt* **1.** tilsmudse, forurene, besudle **2.** fordærve, korrumpere **3.** skænde, vanhellige, profanere **4.** skænde, berøve jomfruelighed **5.** (*relig*) gøre uren
defile³ [...] *vi (mil)* defilere, marchere på række

Mens verbet *defile* hos Munksgaard behandles som et polysemt lemma med fire delbetydninger, er det monosemt i KjN. Og mens den militære betydning hos Munksgaard har homografstatus, jvf. *defile*³ ovenfor, behandles den i KjN som et tilfælde af polysemi:

II defile [...] *vb*. **1.** *a)* forurene (fx *a river*); *b)* besmitte (fx *the mind*); *c)* besudle; tilsmudse, kaste smuds på (fx *his memory, his reputation*). **2.** (*mil. etc.*) defilere

Hverken Cobuild, ALD eller LDOCE tager, ud over den religiøse, højde for mere end én betydning af *defile*. Som citeret ovenfor skulle nummereringen i Munksgaard betegne forskellige betydningsområder, som dog i det valgte eksempel samtidig er fremstillet som hørende til "den almindeligste betydning i normalsproget", idet de optræder uden nogen form for betydningsspecifikation. I stedet burde det fremgå eksplicit af artiklen, at valg af ækvivalent er betinget af kollokationelle henholdsvis stilistiske hensyn.

I ingen af ordbøgerne informeres om de principper, der er lagt til grund for rækkefølgen og adskillelsen af ækvivalenter, hverken når det drejer sig om ækvivalenter til monoseme lemmata eller inden for de enkelte delbetydninger af polyseme lemmata. I KjN søger man således forgæves i fortekstens tegn- og forkortelsesliste efter en forklaring på brugen af komma henholdsvis semikolon til adskillelse af ækvivalenter, jvf. betydningsnummer 1. c) til *defile* ovenfor. I en almen L2-L1 sprogordbog, der udelukkende henvender sig til brugere med L1 som modersmål, anses det ikke for absolut påkrævet med en betydnings-specifikation i tilfælde af multiækvivalens. Helt nødvendig er den derimod for eventuelle L2, altså her engelsktalende, brugere, som må anses for en relevant potentiel brugerkategori, jvf. ovenfor, og som i hvert fald i KjN må formodes ikke blot forudset men også prioriteret, jvf. diskussionen ovenfor vedrørende metasprog. Engelsktalende brugere kan nemlig ikke forventes at besidde den fornødne kompetence til at foretage en distinktion mellem en ukommenteret række danske

ækvivalenter og vil derfor have behov for betydningsdifferentierende oplysninger. Det samme gør sig gældende for den ikke-fagkompetente danske bruger, når det drejer sig om ækvivalenter til fagsproglige lemmata, jvf. følgende eksempel fra Munksgaard med lemmaet *lemma*:

lemma 3. a) (*leksikografi*) artikel, lemma, opslagsord, overskrift b) *pl lemmata* [...] stikord, kommentar, note

Hvorledes skal den ikke-fagkyndige bruger ud fra denne artikel se, at den faglige leksikografiske betegnelse for det engelske *lemma* også på dansk er *lemma*. At *lemmata* ikke, som man med reference til brugervejledningen ellers måtte antage, er en såkaldt underbetydning, men derimod pluralisformen af *lemma*, såvel på engelsk som på dansk. Og at *lemma* ofte med en mere populær betegnelse kaldes *opslagsord* eller eventuelt *indgangsord*. Selv om *stikord* på normalt dansk refererer til et opslagsord i et stikords- eller sagregister, kan man undertiden også se betegnelsen anvendt synonymt med *lemma*, især blandt germanistisk inspirerede leksikografer. Det er gennem lemmaet, brugeren finder frem til den ønskede ordbogsartikel, idet lemmaet her samtidig fungerer som en slags overskrift. I betragtning af at *leksikografi* eksplicit nævnes i forkortelseslisten som et af de fagområder, Munksgaard intenderer at behandle, og at netop leksikografien må antages at repræsentere en ordbogsredaktions eget fagområde, må den citerede artikel i øvrigt give anledning til nogen betænkelighed, når det drejer sig om pålideligheden af behandlingen af fagsproglige lemmata i en almen sprogordbog. Den leksikografiske betydning af *lemma* behandles ikke i KjN.

Ovenstående diskussion forudsætter en situation, hvor der eksisterer fuld ækvivalens mellem den udgangs- og målsproglige betegnelse. Selv om dette typisk er tilfældet, når det drejer sig om så nært beslægtede sprog som engelsk og dansk, vil historiske, politiske, kulturelle, sociale og andre forskelle i de involverede sprogområder bevirke, at der undertiden ikke findes en semantisk henholdsvis stilistisk fuldgyldig ækvivalent på målsproget. De nævnte forskelle accentueres især i forbindelse med kulturbundne fag, som fx jura, samt hvor der er tale om sprog med stor geografisk udbredelse, som her engelsk. I fravær af en dækkende målsproglig betegnelse må den bi- og polylingviale leksikografi operere med en graduering af ækvivalentbegrebet, i ordbogen typisk manifesteret som delvis ækvivalens eller nulækvivalens, idet ækvivalenten her erstattes af en tillempet oversættelse henholdsvis en forklaring. KjN markerer delvis ækvivalens med en dobbelt tilde, som i henhold til tegn- og forkortelseslisten betegner "omtrent lig med, kan gengives":

burgh 2. (*Scot.*) ~ købstad

mens Munksgaard anvender forkortelsen svt (= svarer/svarende til):

Lent **b)** *svt* fastelavn

Det bemærkes, at de to eksempler er forskellige. Noget overraskende har det trods ihærdig søgen ikke har været muligt at finde eksempler på enighed om delvis ækvivalens i de to ordbøger. Således har Munksgaard i det valgte eksempel *købstad* som en fuldgyldig ækvivalent for *burgh*, ligesom *faste*; *fastetid* i KjN er fuldgyldige ækvivalenter for *Lent*.

Hvor det ikke er muligt at give en oversættelse anfører Munksgaard i henhold til brugervejledningen en definition eller forklaring på ordets betydning, som adskilles fra egentlige oversættelser ved at stå i skarpe klammer:

patter² [...] *sb* **1.** (*teat*) **a)** [tungefærdig snak i forb m revywise]
b) [komisk visetekst] **2.** (*merk*) [sælgers tungefærdige snak]
 [...]

Skarpe klammer forekommer også i KjN, men deres anvendelse forklares ikke i tegn- og forkortelseslisten. Mens delvis ækvivalens som nævnt er markeret med en dobbelt tilde, kan nulækvivalens i KjN tilsyneladende være realiseret på ikke mindre end tre forskellige måder, jvf. følgende eksempler med *takeaway* og *Chesterfield*, hvor nulækvivalens i førstnævnte dels er umarkeret, dels står i citationstegn, mens det i sidstnævnte er markeret ved hjælp af skarpe klammer:

takeaway ~ *food* færdigretter leveret ud af huset; *do ~s* "sælge ud af huset"

Chesterfield [...] **chesterfield** *sb.* **1.** chesterfieldsofa **2.** [type lang overfrakke]

Selv om sådan inkonsekvens må betegnes som knap så graverende i forbindelse med L2 tekstreception, kan den ikke anses for acceptabel i en ordbog, der intenderer, eller må antages at intendere, at yde hjælp i forbindelse med L2-L1 oversættelse. Oversætteren gives ikke nogen hjælp til at afgøre, om oplysningerne i ækvivalentpositionen afspejler fuld ækvivalens, og der således er tale om genuine danske betegnelser, som kan overtages direkte, eller om der eventuelt skal tages forbehold i den danske oversættelse, der jo gerne skulle fungere som en kildeprogsuafhængig tekst, som fx her ved hjælp af citationstegn, eller, for det tredje, om gengivelse i den danske tekst må ske med en forklarende oversættelse, eventuelt under tilføjelse af en fodnote.

I forbindelse med funktionen L2-L1 oversættelse er det desuden særligt vigtigt, at en forklaring til erstatning af en fuldgyldig ækvivalent er formuleret på en sådan måde, at den umiddelbart, eller i det mindste uden større omskrivning, helt eller delvis vil kunne indgå i en dansk tekst. Til trods for at forklaringerne fremstår uden nogen form for forbehold og derfor vel må antages at repræsentere fuldgyldige ækvivalenter, kan dette, som det fremgår af følgende eksempler fra KjN, ikke forudsættes at være tilfældet:

bump artist S (*film*) statist der optræder hvor der vanker drøje knubs

bunny-girl lækker natklub-(etc.) "værtinde" (etc.) i kaninliggende antræk

catsuit tætsluttende damedragt med susebukser

Mens *bump artist* ikke er lemmatiseret i Munksgaard, må forklaringen på *bunny girl*, som her er uden bindestreg, nemlig *natklubværtinde i kanindragt* i skarpe klammer, betegnes som lettere inkorporerbar i en dansk tekst. For *catsuit* har Munksgaard i øvrigt *jumpsuit* som fuldgyldig ækvivalent, hvilket er lige så lidt korrekt som KjN's *susebukser*, hvis der da med *susebukser* menes hvad man på dansk normalt betegner *bukser med svaj*, jvf. fx Cobuild, der definerer *catsuit* som "a piece of women's clothing that is made in one piece and fits tightly over the body and legs". Til sammenligning sidder en *jumpsuit* betydeligt løsere. *Catsuit* hedder forresten også *catsuit* på dansk, hvilket kunne være opklaret ved en telefonopringning til en forretning, der sælger ballet- og danseudstyr.

Ækvivalenter ledsages i adskillige tilfælde i Munksgaard, mindre hyppigt i KjN, af en leksikografisk definition i skarpe klammer, jvf. følgende eksempler fra Munksgaard:

baud [...] *sb* (*pl ds el bauds*) (*edb osv*) **1.** baud [enhed for elektronisk overførselshastighed = 1 informationshed/sekund] **2.** baud [dataoverførselshastighed = 1 bit/sekund]

divertimento [...] *sb* (*pl divertimenti* [...] *el -os*) (*mus*)
divertimento [let musikstykke/suite for kammerorkester]

Formålet med denne angivelse er i henhold til brugervejledningen "at gøre betydningen mere klar". Specielt når det drejer sig om monoseme lemmata anses denne artikelkomponent ikke for nødvendig i en bilingval almen sprogordbog, selv om den ofte vil kunne spare den ikke fagkyndige bruger for opklarende ekstraopslag.

Munksgaard bringer kun få engelske sætningseksempler, KjN flere. På dette punkt lover Munksgaards brugervejledning således mere end den holder: "I de fleste tilfælde er der givet eksempler på brugen af opslagsordet, så den givne betydning og ordets brug i en sætning belyses." Sætningseksempler har i fagordbøger typisk et definatorisk sigte, mens de i almene monolingvale betydnings- og produktionsordbøger og bilingvale L1-L2 ordbøger har til formål at vise lemmaet i en relevant sproglig kontekst. Dette ses også som deres primære funktion i en L2-L1 ordbog, hvorfor kollokationer med lemmata bør være ledsaget af en målsproglig oversættelse. I de undersøgte ordbøger er dette undertiden tilfældet, undertiden er det det ikke, jvf. nedenstående eksempler fra KjN. Uoversatte er deres funktion i den aktuelle ordbogstype vanskelig at få øje på. For anmelderen har KjN's sætningseksempler indimellem været ligefrem underholdende læsning. Således har det været interessant at iagttage, hvorledes redaktionens rent maskuline, eller måske er det snarere forældede, univers afspejler sig i ordbogens sætningseksempler:

allow *she ~s herself no sweets* ~ hun har forbudt sig selv at spise slik *he ~s his sister 2,000 pounds a year* han giver sin søster en årlig understøttelse på 2.000 pund *he ~ed each child 2 pounds a week as [i] pocket money*

all right *she thought that she might have to pay for the dinner, but John paid it ~*

mini *a ~-bosomed girl bolstering her morale with falsies*

Formålet med at bringe kollokationer i en almen sprogordbog er at illustrere typiske sproglige kontekster, herunder de leksikalske muligheder og grammatiske strukturer. For kollokationer gælder derfor det samme som for sætningseksempler, nemlig at de, for at ordbogen skal kunne opfylde sin funktion og yde hjælp i forbindelse med L2-L1 oversættelse og L2 tekstreception, altid bør være ledsaget af den målsproglige oversættelse. Igen gælder det for begge ordbøger, at der ikke hersker konsekvens på området, jvf. følgende eksempel fra Munksgaard:

poor [...] adj **1. a)** fattig **b)** (fulgt af in) fattig i/på (~ in worldly goods; the ~ in spirit) **2. a)** ringe, ussel (a ~ crop) **b)** ringe, dårlig (~ visibility; he is a ~ driver; in ~ health) **c)** sølle (~ condition; he came a ~ third) **3. a)** stakkels (you ~ thing) **b)** salig, afdød (as my ~ father used to say) **4.** foragtelig (she is a ~ creature) **5.** (ofte iron el spøg) ydmyg (in my ~ opinion)
....

Det forekommer ikke umiddelbart indlysende, hvilken gavn den bruger, der sidder med en engelsk tekst, som skal oversættes til dansk eller eventuelt blot reciperes, har af uoversatte kollokationer på engelsk som *poor in worldly goods* og *the poor in spirit*. Måske optræder de oven i købet allerede i den tekst, hun sidder med. Ovenstående eksempel giver ganske vist to oversættelsesforslag til præpositionen *in*, nemlig *i* og *på*, hvorefter brugeren selv kan indplacere dem i kollokationerne. Men hvis man ikke ved det på forhånd, hvilken præposition hører da til hvilken kollokation, eller kan de eventuelt bruges i flæng? Går man logisk til værks og indplacerer præpositionerne i kollokationerne i den orden, hvori de optræder i artiklen, vildledes man tilmed, idet rækkefølgen er omvendt. Hertil kunne man indvende, at det ved ordbogens danske modersmålsbruger i forvejen. Måske. Måske oven i købet sandsynligvis. Men hvis dette er den forudsatte antagelse vedr. brugerkompetence, hvorfor medtager ordbogen da overhovedet de pågældende engelske kollokationer? Kun anmeldere og andre leksikografisk interesserede kan vel formodes at ville slå op i en ordbog for at søge viden, de allerede har. Også i 3. a) får brugeren problemer. Da den til *poor* her anførte ækvivalent er *stakkels*, må det på dansk ækvivalerende udtryk for *you poor thing* efter det foreliggende være *din stakkels ting*. Det er det som bekendt ikke. *You poor thing* hedder på dansk *din stakkel* eller *din arme stakkel*.

Igen for at ordbogen skal kunne opfylde sin funktion og yde hjælp i forbindelse med L2-L1 oversættelse, må også flerordsforbindelser med lemma være forsynet med en ækvivalent. Som det fremgår af nedenstående eksempel med *signal* fra KjN, kan der på dette område konstateres ganske betydelig varians, selv inden for den samme artikel:

III **signal** 2. (*in compounds*) a) signal- (fx *apparatus* apparat(er); *arm* (railw.); *bell*; *board* tavle, tableau; *boatsman* underofficer; *book*; *box* hus, post; *bridge* (naut. & railw.) bro; *cabin* post; *code* bod; *disk* skive; *engineer* inspektør, oversignalingeniør; *flag*; *form* blanket; *frequency*; *gun*; *halyard* fald; *indications* pl. billede; *indicator* (elec.) tableau; *lamp*; *light*; *log* journal, protokol; *mast*; *number*; *office* (mil.) kontor; *pennant*; *pistol*; *plate* (tv) belægning; *reading* aflæsning; *regulations* pl. reglement; *relay*; *red* rødt; *rocket*; *shot*; *station*; *tower* (railw.) hus; *yard* (naut.) rå)

Det er her ikke umiddelbart indlysende, hvilke kriterier der har ligget til grund for beslutningen om at anføre de danske ækvivalenter til *signal apparatus*, *board*, *boatsman*, *box*, *bridge*, *cabin*, *code*, *disk*, *engineer*, *form*, *halyard*, *indications*, *indicator*, *log*, *office*, *plate*, *reading*, *regulations*, *tower* og *yard*, men ikke til *signal arm*, *bell*, *book*, *flag*, *frequency*, *gun*, *lamp*, *light*, *mast*, *number*, *pennant*, *pistol*, *relay*,

rocket, shot og *station*. Havde der i stedet været tale om en L2 produktionsordbog, kunne man have set et formål med at inkorporere 16 ukommenterede mulige ordforbindelser med lemma, men i en L2-L1 ordbog er det mere end vanskeligt at få øje på deres funktion. Fremstillingen er tilmed vildledende. Således kan brugeren på baggrund af det foreliggende ikke få andet indtryk, end at *signal relay* på dansk hedder *signalrelæ*, hvilket ikke er tilfældet. Den danske betegnelse er *melderelæ*, jvf. fx L&H og Industriens Ordbog. Endelig må man undre sig over, hvilke fagsystematiske kriterier der har ligget til grund for at give sammensætninger med *signal* som *signal anxiety, field, flare, frequency, generator, letter, light pistol, light system, locker, man, man's cabin, pedal* og *strength* selvstændig lemmastatus, mens førnævnte har status af "compounds".

Som sidste komponent i artiklen til verbale lemmata listes i begge ordbøger eventuelt fraseverber, forstået som verbum + præposition, verbum + adverbium eller verbum + adverbium + præposition. Longman: Dictionary of Phrasal Verbs lemmatiserer følgende forbindelser med verbet *move*: *move about* (2), *ahead* (2), *along, around, away* (3), *back* (2), *down* (som adv: 2; som prep: 2), *for, forward* (2), *in* (2), *into* (2), *off, on* (5), *out* (2), *over* (2), *round, to* (2), *towards* (2), *up* (5) og *upwards*. Tallene i parentes angiver antal delbetydninger > 1. Af de mere end tyve fraseverbale lemmata i Longman, anfører Munksgaard syv, KjN ti, hvilket er overraskende få. En gennemlæsning af hele artiklen i Munksgaard afslører dog, at der også længere tilbage i artiklen optræder fraseverber, nemlig *move in* og *move to*, ligesom der i den afsluttende komponent indimellem fraseverber er anført kollokationer og idiomer. Tilstedeværelsen af disse virker sammen med den kursiverede repræsentation af fraseverber med til at give artiklen en betydelig grad af uoverskuelighed. I sammenligning hermed, må fremstillingen af fraseverber i KjN betegnes som mere overskuelig og konsekvent gennemført.

3. Afprøvning af KjN og Munksgaard på forskellige tekster

Den i Danmark udbredte praksis i ordbogsanmeldelser, som overvejende går ud på at undersøge, om ord fra det område eller eventuelt de områder, den pågældende anmelder tilfældigvis har et særligt kendskab til, nu også er med og korrekt oversatte i den pågældende ordbog, og den efterfølgende harme, når dette ikke er tilfældet, skal ikke anvendes her. I stedet undersøges ordbøgernes anvendelighed i forbindelse med reception og L2-L1 oversættelse af autentiske tekster. Først Shakespeares *Macbeth*. Begge ordbøger medtager foruden gamle former af

personlige pronominer som *thee*, *thine*, *thou* og *ye*, også gamle præteritumsformer som *didst* og *durst*. Dog kan *seemeth* ikke slås op i nogen af ordbøgerne, men der er hjælp at hente hos Munksgaard, som lemmatiserer *-eth*:

-eth² [...] *suffixs (el -th) (arkaisk) danner 3. pers sg præs af vb*
(fx *doeth*; *saith*)

Også arkaiske ord som *thrice*, *withal* og *whiles* og det historiske *kern* kan slås op i begge ordbøger. Der var her på forhånd stillet særligt store forventninger til KjN, idet *Sh.* (= *Shakespeare*) optræder i forkortelseslisten. Det må derfor undre, at det ikke har været muligt at finde det kendte Macbeth-citat "Fair is foul, and foul is fair", ligesom suffikset *-eth* heller ikke kunne slås op i KjN.

Yderligere har jeg med henblik på denne anmeldelse gennem de seneste måneder noteret en række ord og vendinger, som især er hentet ved læsning af Rayner: *The Blue Suit* fra 1995, *The Economist* fra 25. januar 1996, tv-kigning (et par film plus Sky News) samt oversættelse af en engelsk tekst om opvaskemaskiner og en om ormebekæmpelsesmidler. Resultaterne af det efterfølgende opslagsarbejde følger nedenfor. Det skal bemærkes, at ord og vendinger, der har kunnet slås op i begge ordbøger, og for hvilke der er givet en acceptabel oversættelse, ikke er medtaget.

aid worker kan kun slås op i KjN.

amp rating kan ikke slås op.

bastard, jvf. Sartre-citatet "you cease to be a bastard the moment you stop regarding yourself as a bastard". Hverken Munksgaards ækvivalentforslag, nemlig *skiderik*, *lort* eller KjN's *fnatmide*, "*lort*", "*løg*" er anvendelige i forbindelse med tekstproduktion, herunder oversættelse, selv om de naturligvis giver tilstrækkelig mening til receptionsformål. Det danske udtryk for *a bastard* er i langt de fleste tilfælde *et dumt svin*.

challenge i den medicinske betydning *provokere* kan kun slås op hos Munksgaard.

CIP kan kun slås op hos Munksgaard (= *Commercially Important Person/Passenger*).

council house: Munksgaard anfører den korrekte ækvivalent, *social bolig*, mens KjN kun har (*arbejder*)*bolig*, der er forældet.

endectocides kan ikke slås op.

field evaluation kan ikke slås op.

have it all together kan ikke slås op. Munksgaard har dog *together* = *tjekket*.

how's your new book coming on? (= hvordan går det med din nye bog?) kan ikke slås op.

it has its compensations (= det har sine fordele) kan ikke slås op.

marcher og *protester*: Munksgaard anfører i begge tilfælde den korrekte danske ækvivalent *demonstrant*, mens KjN har henholdsvis *marchdeltager* for *marcher* og *deltager i protestbevægelse*, *-march* etc. for *protester*.

modelling agency (= modelbureau) kan ikke slås op.

move in with somebody (= flytte sammen med nogen) kan ikke slås op.

National Health specs (= sygekassebriller). Munksgaard har *National Health glasses*, KjN ingen af delene.

ramraid/ramraider/ramraiding. Kun Munksgaard anfører de korrekte danske betegnelser, *rambuktyveri* henholdsvis *rambuktyv*.

screen rights (= filmrettigheder) kan ikke slås op.

shortlist i udtrykket "shortlisted for the Booker Prize" kan ikke slås op med en tilfredsstillende ækvivalent, fx *nominere*.

social economy (= samfundsøkonomi) kan ikke slås op.

streetwise kan kun slås op i Munksgaard, dog med en ækvivalent, som kun anses for anvendelig i forbindelse med tekstreception.

tax revenues (= skatteindtægter) kan ikke slås op.

telemarketing (= telefonsalg) kan kun slås op i Munksgaard.

start-up i udtrykket *investments in start-ups* kan kun slås op i Munksgaard.

trickle infection kan ikke slås op.

venture capitalist kan ikke slås op, men nok *capitalist* og *venture capital*. Den danske betegnelse kan ikke konstrueres ud fra de foreliggende oplysninger, idet *venture capital* er = *risikovillig kapital*, og det i denne sammenhæng helt misvisende *kapitalist* i begge ordbøger er den eneste ækvivalent til *capitalist*.

visual indicator kan ikke slås op.

wash cycle kan ikke slås op.

wash tank kan ikke slås op.

4. Konklusion

Når det drejer sig om store bilingvale ordbøger fra engelsk til dansk, har KjN hidtil været enerådende på markedet. Som det vil være fremgået af den løbende bedømmelse og sammenligning af KjN og Munksgaard ovenfor, har KjN med udgivelsen af Munksgaard nu fået en konkurrent, som indtil videre har taget føringen. Ikke blot pris-mæssigt, idet KjN er næsten dobbelt så dyr som Munksgaard, men også kvalitativt. Som bruger kan man kun hilse denne udvikling velkommen:

Dels er der nu to ordbøger at vælge imellem. Dels skaber konkurrence-situationen begrundet håb om en længe tiltrængt systematisk opdatering og leksikografisk gennearbejdning af KjN foruden en forbedring af kvalitetsniveauet på de nævnte områder i fremtidige udgaver af begge ordbøger.

Litteratur

- ALD = *Advanced Learner's Dictionary of Current English*. London: Oxford University Press 1990.
- Cobuild = *Collins Cobuild English Language Dictionary*. London: HarperCollins Publishers 1995.
- Industriens Ordbog Engelsk/Dansk. Dansk Standardiseringsråd 1991.
- LDOCE = *Longman Dictionary of Contemporary English*. Essex: Longman Group UK Limited 1991.
- L & H = Charlotte Langkilde et al.: *L & H Teknisk Ordbog engelsk-dansk*. L & H Ordbøger 1990.
- Longman Language Activator*. Essex: Longman Group UK Limited 1993.
- Longman Dictionary of Phrasal Verbs*. Essex: Longman Group UK Limited 1983.
- Nielsen eng-da = Sandro Nielsen: *Engelsk-dansk juridisk basisordbog*. København: Munksgaard 1993.
- Nielsen, Sandro 1994: Ordbogens Byggede. Brugervejledning. I: Henning Bergenholtz og Sven Tarp (red.): *Manual i fagleksikografi. Udarbejdelse af fagordbøger – problemer og løsningsforslag*. Herning: Systime.
- Pedersen, Jette 1995: Grammatiske oplysninger i tekniske fagordbøger. I: *LexicoNordica* 2, 121–142.
- Quirk et al. 1991 = Randolph Quirk/Sidney Greenbaum/Geoffrey Leech/Jan Svartvik: *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London and New York: Longman 1991.
- Rayner, Richard: *The Blue Suit*. London: Picador 1995.
- Vinterberg & Bodelsen = *Vinterberg & Bodelsen Dansk-Engelsk Ordbog*. København: Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S 1991.